

A "HANSÁG-94" KÉTFOKOZATÚ PARANCSNOKI ÉS TÖRZSVEZETÉSI GYAKORLAT ANYAGI -TECHNIKAI BIZTOSÍTÁSÁNAK TAPASZTALATAI

*Komondi Márton*¹

Előjárói intézkedés és az MH Szárazföldi Csapatok Parancsnoksága éves munkaterve alapján 1994. június 06-09. között kétfokozatú parancsnoki és törzsvezetési gyakorlat került levezetésre az 1. Katonai Kerületparancsnokság és kijelölt alárendeltjei részére. Az előjáró parancsnokság ezt megelőzően 1992-ben vezetett le hadijátékot. Eltekintve a hadijáték és a törzsvezetési gyakorlat közötti különbségtől, a korábbi gyakorlathoz viszonyítva több újnak mondható sajátosság jellemezte a "HANSÁG-94" gyakorlatot, melyet ezúton kívánok közreadni a témával foglalkozó állománynak.

A gyakorlat tárgya volt:

a.) Az 1. Katonai Kerületparancsnokság részére: *A kialakult konfliktushelyzetben a válságkezelési feladatok megtervezése és megszervezése.*

b.) Az 1. gépesített hadtestparancsnokság és törzse részére: *Az első lépcsőben védő gépesített hadtest védelmi hadműveletének előkészítése és vezetése.*

A gyakorlat célja volt:

- Tanítani és gyakoroltatni a Katonai Kerületparancsnokság és alárendelt törzseit a konfliktushelyzetben foganatosítandó rendszabályok, feladatok megtervezésében, megszervezésében.

- Gyakoroltatni a háborús vezetési rendre való átállást, a magasabb készenlétbe helyezés és a hadiállományra való feltöltés vezetését.

¹ Komondi Márton ezredes, MH Hadtáp Csoportfőnök helyettes

- Gyakoroltatni - az alkalmazási tervnek megfelelően - a területvédelmi csapatok tevékenységének, valamint a személyi veszteségpótlás végrehajtásának tervezését és szervezését.

- Ellenőrizni a háborús vezető szervek megalakításának, a harckészültségi munkahelyek berendezésének végrehajtását.

- Gyakoroltatni a parancsnokokat és törzseket a védelmi művelet (harc), illetve annak biztosítása megtervezésében, szervezésében, valamint az alárendeltek harcban való vezetésében a csapatok és híradóeszközök bevonásával.

- Fokozni a parancsnokok és törzsek jártasságát a hadszíntér jellemzőinek, sajátosságainak ismeretében, az elhatározás meghozatalához szükséges adatok gyűjtésében, értékelésében, annak az alárendeltekhez történő lejtuttatásában.

- Felmérni a résztvevő csapatok tevékenységén keresztül a HKSZ-"M"-i feladatok ismeretszintjét az elhatározások és feladatszabások, az együttműködés területeinek realitását, konkrétságát, végrehajthatóságát.

Sajátos volt a gyakorlatra kijelölt törzsek és operatív csoportok aránya, amivel egy alárendelt összefegyvernemi (37. Savaria gl.dd.) parancsnokság és törzs vett részt a gyakorlaton. Ezen kívül három harcoló (25.Klapka Gy. hk.dd., 5.Csobánc sv.tü.e., 93.Juristics M.pct.tü.e.) és egy harcbiztosító (74.Arrabona f.z.) alakulat operatív csoportja volt a résztvevő. A 78.ehc.sz.d., a 11. Perczel M.lévez.sz.d., és az 57. Gerecse vb.z. kijelölt békeállománnyal együtt került bevonásra.

A végrehajtói tagozatot (nyilván gazdasági okokból) minimálisra korlátozott erőben egy gépesített lövészászlóalj parancsnoksága, egy megerősített gépesített lövészszázaddal, valamint felderítő-zászlóalj egy felderítőszakasza képviselte. Így a gyakorlat körzetében alig 20-25 db harcjármű tevékenykedett, ezek is éleslövészet végrehajtása nélkül. Ebből következően berendezett bemutató pont "látványtervezés" nem jellemezte a gyakorlatot. Megjegyzem ezt a végrehajtók nem is hiányolták.

A Területvédelmi Kerületparancsnoksághoz bevonásra került két-
tő területvédelmi és egy személyi tartalékképző ezred törzse, amit hat
előkészítő részleg állományából tudtak összeállítani.

Új ismereteket adott számunkra az első mozzanatban a konfliktus-
kezelés módja. **Feladat volt:** az ország területére váratlanul betört fegy-
veres csoportok kiszorítása, illetve megsemmisítése. A kérdés ilyen meg-
fogalmazásban első alkalommal került feldolgozásra a katonai kerület és
a résztvevő törzsek által. De ide sorolható a készenléti- és készségi
erők alkalmazási módja is, melynek során aktív támadótevékenységgel
oldották meg feladatukat.

Az első mozzanat egyik jellemzője volt az időben elhúzódó konflik-
tus (hadműveleti időben 1993. novemberre nyúlt vissza).

A második mozzanatban a védelmi hadművelet (harc) megtervezé-
se, megszervezése volt a feladat. Számunkra itt a korábban alkalmazott
feszített, "jól megoldoztató" időrendtől eltérő, a valóságot jobban meg-
közelítő tervező munka volt az új. A hadtest parancsnok 2 napot, a dan-
dár-, ezredparancsnokok 1 napot kaptak az elhatározás meghozatalára.
A további tervező, szervező munkára, a gyakorlat körzetének elfoglalá-
sára 9 nap állt rendelkezésre. Ez a tapasztalatok szerint kedvezően hatott
a szakszerűsége és a minőségi munkára.

Az együttműködés megszervezését terepasztalon, a feladatok pon-
tosítását terepen hajtottuk végre. Ennek talán a sorrendjét lehetett volna
megfordítani, de az eredményességet ez nem befolyásolta.

A harmadik mozzanatban a védelmi hadművelet vezetésére került
sor. Ekkor már az idő gyorsítása volt napirenden, amit a közlések sűrű-
ségében érzekeltünk. A reagálóképességünk kezdetben kissé akadozott,
de néhány óra elteltével elértük a megkívánt sebességet. Így 6-8 óránként
"megívttunk" egy napi harcot és a harmadik nap végére kialakult az el-
lencsapás feltétele.

Az ellencsapásra a hadtestparancsnok 6, a dandár-, ezredparancsno-
kok 4 óra alatt hoztak elhatározást. A további tervező, szervező munkára,
az együttműködés megszervezéséig terepasztalon 4, a szemrevételezésig
21 óra állt a törzs rendelkezésére.

A katonai Kerületparancsnokság és hadtesttörzs munkáját a korábbi gyakorlatokhoz mérten jelentősebb kapacitással támogatta a számítógépes rendszer, melyet a békehelyőrségben teljesen kiépítettünk a főnökségek között. Tábori körülmények között a számítógépeket csak egyes pontokon tudtuk alkalmazni megfelelő kábelezés hiányában.

A gyakorlat anyagi-technikai biztosítási tapasztalatait alapvetően a felkészülés és a végrehajtás időszakának ütemezése szerint tárom az olvasó elé.

1./ Felkészülés a parancsnoki és törzsvezetési gyakorlatra

Az **anyagi-technikai szakterületen** a felkészülés során az volt a fő célkitűzés, hogy a kidolgozott munka szervezetszervezésének növelésével, az okmányrendszer célszerűsítésével megalapozottabbá tegyük a parancsnoki elhatározás meghozatalát, valamint érvényt szerezzünk annak a követelménynek, hogy az alárendeltek, mint a parancsnoki és szakmai vezetés akaratát végrehajtók, gyorsan és pontosan tudjanak rákészülni a meghatározott feladatra, melynek során maradéktalanul érvényre kell jutnia az előjárói elgondolásoknak.

A fő figyelmet tehát az alárendeltek tevékenységére irányítottuk, mind az összefegyvernemmel közös, mind a szakmai vonalon végrehajtott előkészítő foglalkozások kiemelt területét ezek a gondolatok határozták meg.

A részvételre kijelölt törzsek és operatív csoportok közül kezdettől fogva kiemelt figyelmet fordítottunk a *Savaria Gépesített Lövészdandár-ra*. Felkészülésük érdekében rájuk építettünk egy bemutató foglalkozást a *Katonai Kerület Anyagi-technikai Főnök* szakkiképzési csoport foglalkozása keretében, a háborús anyagi-technikai vezetés kiemelt kérdéseinek végrehajtása témában.

A felkészülés kiindulópontját az 1994. január hónapban végrehajtott parancsnoki és törzsvezetési gyakorlat képezte, az itt szerzett közvetlen tapasztalatokat, állapotokat vettük figyelembe és határoztuk meg az elvégzendő feladatokat.

A Savaria gl.dd. a módszertani foglalkozásra - a Katonai Kerület Anyagi-technikai Főnökség szakmai irányítása mellett - jó színvonalon készült fel. A dandár anyagi-technikai főnökség csoportosítása, az egyes csoportok részére - a nagyon lényeges - munkahelyek kialakítása, tárgyi feltételek összkészletezése, az okmányrendszer előkészítése, a tervező-szervező munkafolyamatok célszerű kialakítása és begyakorlása, a harcvezetés alatti összhangolt tevékenység megvalósítása célszerű volt. Mindezek a Katonai Kerület anyagi-technikai vezető beosztású szolgálati személyei részére történő bemutatása eredményesen valósult meg és hasznosan szolgálták a látottak a többi résztvevő felkészülését is.

A Katonai Kerület Anyagi-technikai Főnökség szintjén komoly szervező munkát igényelt a személyi feltételek kialakítása. Mivel egyidőben biztosítani kellett mind a hadtest, mind a *Területvédelmi Kerületparancsnokság* működőképességét, ezért a "HANSÁG-94" gyakorlatban nem érintett alakulatoktól összesen 23 fő vezénylezésre került sor, de a feltölteseket csak a "B" rendszeresített szintig hajtottuk végre.

Az Anyagi-technikai Főnökség funkcionális csoportosítását a kialakult elveknek megfelelően hajtottuk végre, így az előkészítő gyakorlatokon *létrehoztunk és működtettünk*:

- vezetési;
- anyagi-technikai biztosítást-tervező;
- anyagi-biztosítást és szállítást tervező;
- haditechnikai biztosítást tervező;
- közlekedési biztosítást tervező;
- egészségügyi biztosítást tervező-csoportokat.

A gyakorló feladatkidolgozások során három irányba fordítottunk *kiemelt figyelmet*:

- a parancsnoki elhatározáshoz szükséges javaslatok mielőbbi kialakítására, az összefgyvernemi törzs részére szükséges információk időbeni eljuttatására;

- az alárendeltek részére kiadandó (előzetes és végleges) szakintézkedések gyors elkészítésére és lejuttatására;

- az anyagi-technikai biztosítási-terv magyarázó szöveg tartalmas elkészítésére.

Ennek figyelembevételével pontosítottuk a 6, 8 és 10 órás munkagrafikonokat, részletesen, személyre menően meghatároztuk a részfeladatokat.

A hagyományainknak megfelelően jelentős szerepet szántunk a **számítógépes támogatásnak**, amelyben új elem volt a hálózati rendszer létrehozása és ebben a szakmai kötelezettségek begyakorlása.

Folyamatosan pontosítottuk az okmánymintákat, mivel az egyes gyakorlatokon szerzett tapasztalatok a változó és mindig pontosodó végrehajtási módszerek ezt szükségessé tették.

Erőfeszítéseink eredményeként a felhasználható lőszer elosztását a tüztervező csoport hajtotta végre és adta meg az anyagi-technikai biztosítást végző munkacsoport részére.

A felkészülés külön irányát képezte az *Anyagi-Technikai Vezetési Pont* felkészítése. Az induló tábori törzsbútorzati és sátorkészletek az elvárásoknak megfelelő igényeket semmilyen formában nem elégítették ki, ezért egy sor intézkedést kellett foganatosítani. Ennek keretében személyi állomány, haditechnikai eszközök és különféle tábori pihentetési anyagok jelentős mennyiségét kellett átcsoportosítani. Így többek között ellátási, kiszolgálási feladatokra bevonásra került különböző alakulatoktól 50 fő szakállomány, 14 db különféle haditechnikai eszköz, 30 db sátor, 70 db tábori ágy, 112 db tábori asztal, 21 tábori ülőke, 30 mosdótál, 12 vizeshordó, 11 db 11,5 kg gázpalack, 80 db lábrács.

Az Anyagi-Technikai Vezetési Pont telepítésének gyakoroltatását a Katonai Kerület Anyagi-technikai Főnökség ellenőrzése mellett két alkalommal is végrehajtottuk, melyből egyik esetben feladatkidolgozást is végeztünk. Ekkor tapasztaltuk, hogy a **harcállásponton** az Anyagi-technikai Főnökség munkahelyének kialakítása, berendezése a korábbinál nagyobb figyelmet érdemel, és olyan döntés született, hogy a rendelkezésre álló 2 db DAC típusú törzsbusból az egyiket a harcállásponton

célszerű telepítenünk. Éreztük azt is, hogy a kidolgozómunka gépesített-sége érdekében ebben a törzsbuszban is szükséges a számítógép, írógép telepítése.

A felkészülés nagyobb erő kifejtést igénylő területét a tényleges anyagi-technikai biztosítás megszervezése jelentette.

Ennek végrehajtására kidolgoztuk a gyakorlat tényleges anyagi-technikai biztosítási tervét térképen és szövegesen, melyet a Katonai Kerület parancsnoka hagyott jóvá.

Az elgondolás lényege volt, hogy négy ellátási körzetben a 37. gépesített lövészdandár és az 57.vb.z. felelőssége mellett hoztuk létre a csoportosítást a résztvevők ellátásra utalásával.

A gyakorlaton mintegy 1500 fő és közel 160 harc- és gépjármű ellátandó állománnyal számvetettünk, amely ugyan nem tűnik nagyságrendjében magasnak, mégis különösen az *57. vezetésbiztosító zászlóalj* részére, jelentős eszköz-átcsoportosítást kellett végrehajtanunk, amit bonyolított az a tény, hogy a *25. harcoksidandár* - mely alakulat egyik bázisát képezte az átcsoportosítások forrásának - a gyakorlat kezdete előtt röviddel lett kijelölve résztvevőnek, így újra kellett szerveznünk a vezényléseket.

Mindösszességében a felkészülés tervezett feladatait sikerült eredményesen végrehajtani, így a kialakított feltételrendszerrel, megalapozott ismeretekkel várhattuk a gyakorlat kezdetét.

2./ A parancsnoki és törzsvezetési gyakorlat végrehajtása időszakában

A.) A konfliktushelyzet és a határmegerősítés anyagi-technikai biztosítása.

Hadműveleti időben 1993. november hónap közepén a Katonai Kerület azt a **feladatot kapta**, hogy a kijelölt saját, valamint átalárendelt erőkkel, azok teljes készenléte helyezése, kiképzése, felkészítése és átcsoportosítása után, meghatározott bázislaktanyákban, majd a készenléti körletek elfoglalásával vagy anélkül, együttműködve más haderőnemi, más fegyveres erők és testületek, illetve polgári szervek kijelölt erőivel

az államhatár meghatározott - 210 km-es - szakaszán semmisítse meg a betört fegyveres csoportosítást, biztosítsa a határőrség megerősített szolgálatának visszaállítását.

Továbbá készüljön fel a térség fontosabb objektumai védelmére.

A fő figyelmet egy körzetre, azon belül három irányra kellett összpontosítani.

A Katonai Kerületparancsnok *elgondolásának lényege* az volt, hogy a meghatározott feladat érdekében a kijelölt erők felkészítése és átcsoportosítása után egységes figyelőrendszert hoz létre az államhatár mentén a Magyar Köztársaság ellen irányuló tevékenység időbeni felderítésére. A kijelölt harctevékenységi körzetekben a "KÉK"-ek betörése esetén aktív támadóharccal - ellenlökéssel - kiszorítja a betört fegyveres csoportokat az ország területéről, az eredeti helyzet visszaállításával biztosítja a határőrség erőinek további feladatvégrehajtását az adott határszakaszon, saját erőket készenléti körletbe vagy a bázislaktanyába vonja vissza.

A feladat végrehajtása érdekében *három bázislaktanya* került kijelölésre.

A 11. Katonai Kerületparancsnok elgondolása, valamint a Szárazföldi Csapatok Parancsnoksága anyagi-technikai helyettes *intézkedése alapján az anyagi-technikai biztosítás fő erőkefejtését képezte:*

- a kijelölt erők és eszközök harci alkalmazáshoz történő felkészítése;

- az elrendelt anyagi készletek megalakítása és folyamatos szintentartása;

- az átcsoportosítás előkészítése;

- a bázislaktanyában történő elhelyezés és ellátás;

- a harctevékenység esetén pedig az ellátási és biztosítási feladatok maradéktalan megvalósítása.

Az anyagi-technikai biztosítás három ütemben:

- laktanyában a készenlét eléréséig;
- békehelyőrségből a bázislaktanyába történő átcsoportosításra;
- harci alkalmazás időszakára *került megszervezésre.*

A készenlét eléréséig végrehajtottuk:

- A megerősített század és zászlóalj-harccsoportoknál a zászlóalj kiszolgáló szakaszokat a dandár javítószázad, ellátószázad és dandársegélyhely állományából "M" állományra való feltöltését. (Kiszolgáló szakaszonként ez pluszként mintegy 25 főt és 4 db technikai eszközt jelentett.).

- A bázislaktanyákban elrendelt 70-70 t lőszerkészletek megalakítását az ellátó zászlóalj és csapatok saját eszközeivel.

- A szükséges 45 tonna műszaki harcanyag vételezését.

- A bázislaktanyák létrehozásához szükséges tábori elhelyezési anyagok, sátrak központi szervektől kiszállítással történő igénylését.

- A haditechnikai eszközök kijelölését (békezároltból vagy mozgósítási zároltból), illetve tartalékot képezve zászlóalj szinten egy szakasz, század szinten és egyedi eszközök esetében egy-egy jármű mennyiségben.

- Valamennyi eszközön a 2.sz. technikai kiszolgálást, lövegeken és egyéb tüzesszűzőkön a 3.sz. technikai kiszolgálást.

- A rakéták bevizsgálása érdekében a javítózászlóalj rakéta bevizsgáló csoportjának a kirendelését a kijelölt csapatokhoz.

- A tömegesen megsérült, meghibásodott eszközök helyreállítása érdekében a 11. és az 5. javítózászlóalj állományából 1-1 javító-vontatócsoport alkalmazásra való felkészítését 2 órás menetkészséggel.

Az átcsoportosítás a meghatározottak szerint kombinált menettel közúton, illetve a lánctalpas eszközök vonatkozásában vasúti szállítással lett tervezve. Úgy került meghatározásra, hogy a közúti menetek techni-

kai biztosítását az anyaalakulatok technikai zárórészlegekkel biztosítják, amelyek a menet végrehajtását követően visszatérnek békehelyőrségeikbe. A téli időjárásra való tekintettel mozgásbiztosító osztagokat jelöltünk ki és készítettünk fel alkalmazásra.

A vasúti szállítás biztosítását berakóállomáson az anyaalakulat, a kirakóállomáson a bázislaktanya erőivel és eszközeivel terveztük végrehajtani.

A bázislaktanyában, illetve a készenléti körletben tartózkodás időszakában *az alábbi feladatokat végeztük:*

A bázislaktanyákban az anyagi-technikai objektumokra építve összevont bázislaktanya anyagi-technikai szolgálatot - de elkülönítve műhelyt és telephelyet - hoztunk létre, a feladatra kijelölt csapatok erői, eszközei bevonásával, a speciális egyedi eszközök javítására a javítózászlóaljaktól kikülönített csoport alkalmazásával.

Az ellátást a bázislaktanyában a békellátási rend szerint terveztük. A készenléti körletben a felhasznált készleteket a kiszolgáló szakaszokhoz a bázislaktanyából szállító rajokkal történő napi kiszállítással terveztük biztosítani.

Az átcsoportosítások után valamennyi eszközön végrehajtottuk a 2.sz. technikai kiszolgálást, a feltöltéseket és az anyagi készletek pótlását.

A készenléti körletben zászlóalj típusú segélyhelyek települtek, a sérülteket a bázislaktanyába, illetve kijelölt polgári és katonai kórházba kellett hátraszállítani.

A harci alkalmazás időszakában a z.HCS-ként összevontan egységes anyagi-technikai biztosítási rendszer került létrehozásra, a kiszolgáló szakaszokra alapozva.

Az anyagi-technikai biztosítási elemeket *két lépcsőben alkalmaztuk.* A harc dinamikájának megfelelően a zászlóalj-segélyhely és a zászlóalj javító-csoport a harcolók mögött, az egyéb elemek az anyagi-technikai biztosítási csoport II. lépcsőjében települtek.

A felhasznált készletek pótlását igénylések alapján nap-végi kiszállítással hajtottuk végre.

A felderítő, elektronikai harc, műszaki erőket alkalmazásuknak megfelelően vagy a bázislaktanyához vagy a kiszolgáló szakaszokhoz utaltuk napi ellátásra.

A vezetés érdekében a katonai kerületnél operatív csoport alakult vál-tással ,három-három fő anyagi-technikai szaktiszt beosztásával.

A bázislaktanyákba a szállítási, ellátási és biztosítási feladatok irányít-sására kettő fő anyagi-technikai operatív csoport került kiküldésre.

A tervezés, szervezés során a feladatot nem a teljes anyagi-technikai főnökség, hanem egy operatív kidolgozó csoport hajtotta végre, bár rész-kérdésekben szükségés volt az érintett állomány bevonása.

A korábban begyakorlott rendszertől eltérő *másik sajátosság* a bázislaktanyák létrehozása, működtetésének megszervezése volt. Különö-sen átgondolt intézkedést igényelt mindez egy olyan laktanyában, ahol az ellátó alakulat egy másik haderőnem alárendeltje, s aki felé a katonai kerületnek itézkedési jogköre nincs. Mivel a rendelkezésre álló rövid idő nem tette lehetővé, hogy igényeinket a laktanyaparancsnok szolgálati előljárójához eljuttatva, onnan várjunk megoldást, ezért valamennyi szükségés feltételt a katonai kerület biztosította vagy igényelte a közpon-ti szervektől.

A bázislaktanyában végzendő szakfeladatok *anyagi-technikai bizto-sítására külön tervet készítettünk*, amely szolgálati ágakra bontva tartal-mazta a szakmai szükségleteket, a biztosítás forrásait és a technológiai rendet.

Szükségés volt ez a terv azért is, mert az SZCSP részéről kiadott intézkedés keretjelleűen szabályozta a feladatokat, a korábban megszo-kott részletkérdések ezúttal hiányoztak, ami a katonai kerület nagyobb felelősségének érvényesítését célozta.

Továbbra is tapasztaltuk, hogy a feladatra kijelölt alegységek anya-gi-technikai biztosítása, a szakállomány átcsoportosítása adott esetben ellehetetleníti a visszamaradók HKSZ-i és "M" feladatok szervezett vég-

rehajtását, ennek megoldását ezúttal sem sikerült egyértelműen megvalósítani.

Szakmai intézkedést készítettünk valamennyi, a feladatban résztvevő alárendelt anyagi-technikai törzs részére, amelyek kellő rutinnal és megalapozottsággal hajtották végre a tervező-szervező munkát, érzékelni lehetett a felkészülés alaposságát.

B.) A védelmi hadművelet megtervezésének anyagi-technikai biztosítása.

A laktanyai körülmények közötti tervező-szervező munka kedvező lehetőséget biztosított a különböző technikai berendezések, kialakított rendszerek igénybevételére. A számítógépes hálózat előnyei különösen az informáltság magas szintjében voltak érzékelhetők.

A védelmi hadművelet anyagi-technikai biztosítására hozott elgondolás - a javaslatok a parancsnoki elhatározáshoz - kialakítása a begyakorolt anyagi-technikai helyzetmegítélés klasszikus módszerével valósult meg. Arra törekedtünk, hogy a javaslatot tevő főnökök, elsősorban arra szorítkozzanak, ami az anyagi-technikai főnöknek a parancsnok felé megteendő javaslatait érinti, elősegítve annak gyors formábaöntését.

A kialakított anyagi-technikai elgondolás az utóbbi időben elméletileg megalapozott rendszer szerint épül fel, de belső tartalmában voltak sajátos megoldások.

Két ellátási, szállítási és kiürítési irányt hoztunk létre, ehhez csoportosítottuk a rendelkezésre álló nemzetgazdasági és központi erőforrásokat, valamint a rendszeresített és megerősítő erőket, eszközöket.

Az anyagi biztosítás szervezésében a műszaki harcanyag biztosítása terén volt bonyolultabb a helyzet, mivel menetközben módosították a számvetési alapokat. Körültekintést igényelt a szállítási feladatok megszervezése, mivel az előkészítő időszakban 12700 t., a hadművelet során pedig 8843 t. vegyesanyag szállítását terveztük. Ez szükségessé tette, hogy az előkészítés során *az ellátóezred is* bevonásra kerüljön a szállításokba.

A haditechnikai biztosítás tervezése során külön figyelmet fordítottunk a valóságos lehetőségekhez történő igazodásra. Így a technikai üzemképesség prognosztizálása, annak számszerű értékei bizonyos korlátot szabtak a harci alkalmazásnak, azonban ennek ténszerűségét senki nem vitatta.

Az egészségügyi biztosítást - a megerősítőket is figyelembevéve - 39.976 fővel számvetve szerveztük. A számvetett 20,5 % veszteség, amely 7.994 főt jelentett, szükségessé tette a biztosított kórházak mellett az egészségügyi zászlóalj és az egészségügyi osztag igénybevetelét is. A hátraszállításhoz kapott sebesültszállító erőket megosztva, de a hadtest "*kezében tartva*" alkalmaztuk.

A közlekedési erőkkel *kettő hosszirányú és egy haránt* katonai gépkocsi-út kijelölését, berendezését terveztük, alapvetően a tábori hadsereg útjaihoz csatlakozva. A két hosszirányú út egyben gerincét képezte a két ellátási, szállítási és kiürítési iránynak is.

Az anyagi-technikai vezetés kialakításánál az előjáró meghatározta az anyagi-technikai vezetési pont helyét. Ez nem volt korábban gyakorlat, valószínű jelen esetben is csak a tényleges helyzethez való igazodás miatt döntött így az előjáró. A két irányban alkalmazott szakcsapat csoportosítás vezetésére az ellátóezred és a közúti komendáns zászlóalj eszközeiből hoztuk létre a technikai feltételeket. (Ez utóbbi szervezet ilyen irányú igénybevétele csak "VÁLTOZAT"-ként merült fel, további ki munkálást igényel).

A szakfeladatok anyagi-technikai *intézkedésben* kerültek megfogalmazásra, melyből valamennyi résztvevő katonai szervezet külön-külön intézkedéskivonatot kapott.

Az anyagi-technikai *biztosítás tervét* térképen és magyarázó szövegben dolgoztuk ki. A haditechnikai főnök és az anyagi biztosítást és szállítást tervező csoport vezetőjeként ténykedő hadtápfőnök *munkatérkép*et vezetett. A közlekedési szolgálatfőnök és az egészségügyi szolgálatfőnök az anyagi-technikai főnök munkatérképén dolgozott. A szemre vételezéshez külön térképet készítettünk elő.

Mivel a feladat lépcsőzetes munkamódszerrel került feldolgozásra, az alárendeltek ezt követően kapcsolódtak be a tervezésbe.

A tervezések során - hiába igyekeztünk a legnagyobb pontosságra - mégis előfordultak ellentmondó részadatok, amelyek a hadtest törzsben lévő együttműködés hiányára vezethetők vissza. Mindezeket a helyszíneken segítő ellenőrzéseket végző kollegáink pontosították, így ez sem volt akadály a követelmények szerinti tervező-szervező munkának.

C.) A védelmi hadművelet vezetése.

A hadtest védelmi hadművelete anyagi-technikai biztosításának vezetése a hadtest anyagi-technikai *vezetési pontról* valósult meg. *A harcállásponton anyagi-technikai operatív csoportot működtettünk*, mely a tervező osztályvezető helyettesből, az elektronikai szolgálatfőnökből és a hadkiegészítési osztály egy főtisztjéből állt, akik folyamatosan közvetítették az adatokat a harcálláspont és az anyagi-technikai vezetési pont között.

Az anyagi-technikai vezetési ponton a funkcionális csoportbeosztás a tervezési időszakban alkalmazottakhoz viszonyítva nem változott, de az anyagi-technikai biztosítást tervező csoport tájékoztató és nyilvántartó csoporttá alakult át. Az anyagi-technikai vezetési ponton belüli tájékoztatást DVG diszpécserrendszeren valósítottuk meg. *A tájékoztató és nyilvántartó csoport* helyzetnyilvántartó térképet vezetett, a többi csoport munkatérképen és munkafüzetben dolgozott.

Az összeköttetés alapvetően a vezetékes hírendszerre épült, melynek keretében rendelkezésünkre állt egy MH távhívó vonal, nyílt és zárt távbeszélő csatorna, nyílt relé és egy géptávíró csatorna, valamint egy titkosított csatorna. Mindez azonban, mivel a hadtest hírendszer része volt, igen szűknek bizonyult. *Szükségesnek tartanánk hasonló gyakorlat végrehajtásakor az anyagi-technikai főnök részére közvetlen hírósszekötést biztosítani az alárendelt anyagi-technikai főnök felé.* Ennek a megoldását csak úgy lehet biztosítani, hogy a részt nem vevő alakulatoktól híradóeszközöket csoportosítanak át.

A harcnap végén intenzív munkát igényelt *a napi összefoglaló jelentés* elkészítése, melyre továbbra sem rendelkezünk sem az előjáró igényeinek megfelelő felépítésű és tartalmú formanyomtatvánnyal, sem a feldolgozáshoz szükséges számítógépes háttérrel, programmal.

A védelmi hadművelet részét képezte az ellencsapás anyagi-technikai biztosításának kidolgozása. Ehhez a parancsnok anyagi-technikai helyettes *operatív csoportot* hozott létre, a tervező osztályvezető, a haditechnikai főnök, a hadtápfőnök, közlekedési szolgálatfőnök, egészségügyi szolgálatfőnök, valamint a H. összekötő csoport bevonásával. A kidolgozás fő irányát a parancsnoki elhatározáshoz szükséges javaslatok, számvetési adatok, valamint az alárendeltek felé kiadandó intézkedések elkészítése képezte, melyet operatíván, a csoport tagjainak tevételes munkájával sikerült megvalósítani. A fő feladatot megoldó 35. hk.dd. anyagi-technikai főnöke berendelésre került a H-ra, ahol személyesen szóban is és írásban is megkapta az intézkedést. A fegyvernemi és szakcsapatok részére, a feladataikat bedolgoztuk a hadtest fegyvernemi főnökök harcintézkedéseibe.

Így az operatív csoport gyakorlatilag a tervező munkát elvégezte, az anyagi-technikai főnökség többi állományának feladata a számvetések pontosítása maradt.

D.) A következőkben a valós anyagi-technikai biztosítás tapasztalatairól.

A valós anyagi-technikai biztosítási tervnek megfelelően a résztvevő törzsek és csapatok 4 katonavonattal, illetve közúti átcsoportosítással a meghatározott időre elfoglalták a kijelölt települési körleteket. Az átcsoportosítás időszakában a csapadékos időjárás hátrányos befolyása a 37. gl.dd-nál volt érzékelhető, ahol a személyi állomány pihentetési feltételei csak az elrendelt készenléti időt követő napon lettek megteremtve. Az anyagi-technikai biztosítási rendszer az első napokat követően megsziárdult, és zökkenőmentesen működött.

A résztvevő 1465 főből, 135 fő és a 148 technikai eszközből 35 db az anyagi-technikai biztosítás érdekében dolgozott.

A gyakorlat élelmezési biztosítási feladatai 4 ellátópont működtetésével kerültek végrehajtásra.

Az élelmezési ellátás a CSHSZ VI. rész vonatkozó előírásai figyelembevételével központilag kiadott étlap alapján terveztük, szerveztük és hajtottuk végre.

Az ellátópontok helyi elhelyezkedésére figyelemmel *Várpalota, Veszprém, Székesfehérvár polgári vállalatok kapacitása képezte a romlandó szakanyagbiztosítás alapját, megrendelések, illetve szállítási szerződések felhasználásával.* (Megjegyzendő, hogy a polgári vállalatok csak készpénzes számlarendezést fogadtak el).

Ellátópontonként külön legénységi és tiszti étkezde működött közös főzőpont üzemeltetésével.

Az ellátáshoz szükséges erő-eszköz az ellátásért felelős alakulatok saját, illetve a MH 1. Katonai Kerület más, gyakorlatban nem érintett szervezeteitől vezénlyéssel kerültek biztosításra.

A katonakereskedelmi ellátás külső, illetve belső vállalkozások igénybevételeivel volt tervezve és biztosítva.

Az ellátópontokkal kapcsolatos tapasztalat, hogy:

- az ellátópontok telepítése, illetve a főzőpontok berendezése a kezdeti időszakban vontatottan alakult, szükséges volt az előjárói szintű beavatkozás;

- a működés hiányos feltételei és a szakállomány tapasztalatában meglévő hiányosságok a működést főleg a gyakorlat első mozzanatában negatívan befolyásolták;

- a hűtő és tároló eszközök kapacitását nem használták ki kellő mértékben, ezért fordulhatott elő, hogy füstölt húsipari termékek nem kerültek a békehelyőrségből elszállításra, a gyakorlat helyszínén viszont nem volt beszerezhető. Így az étlapon tervezett ételféleség (pl.: babgulyás) nem a szokásoknak megfelelő nyersanyagból készült el;

- a tábori főzőeszközök állapota erősen kifogásolható volt szinte minden résztvevő szervezetnél;

- az ellátópontokért felelős szolgálatfőnöki állomány nem minden esetben nyújtott megfelelő támogatást a kevés tapasztalattal rendelkező tts. és sorállomány részére;

- a szakácsállomány nem ismerte készség szintjén a tábori eszközökön történő ételkészítés folyamatát, részkérdéseit, mely megkérdőjelezte a kiképzés hatékonyságát.

A gyakorlat folyamatában azonban *egyre jobban érezhető volt a szakállomány összekovácsolódása*, az ellátásban végül is nem volt olyan hiányosság, ami az állomány járadóságai megcsonkítását eredményezte volna.

A *ruházati biztosítás* vonatkozásában a felkészülés időszakában 3 helyőrséget érintően 135 klt., 63 M egységes sátor került cserélésre. A ruházati szolgálatok az elrendelt készleteket megalakították, a pihentési számvetéseket elkészítették, amely alapján az igényeiket felterjesztették. Átcsoportosításra került az MH 37. Savaria gl.dd. részére 137 klt., a MH 57. Gerecse vb.z. részére 100 klt., 63 M egységes sátor. Az anyagátcsoportosítások az átadó szállítási felelősségével valósultak meg.

A gyakorlat ideje alatt az állomány fürdetése *fürdető-mentesítő gépkocsikkal*, tisztaruhával való ellátása a béke helyőrségekből kiszállított készletekkel volt biztosítva.

Negatív tapasztalat volt, hogy a 63 M egységes sátrak szabályos telepítését nem minden szervezetnél követelték meg. A vezényelt kiegészítő állomány felszerelése hiányos volt, a gumimatracok állapota, a takarók minősége a követelményeknek nem felelt meg, ezért a békehelyőrségből anyagátcsoportosítást kellett végrehajtani.

A szakácsruházat és éttermi textilíria ellátás, az állomány eső elleni védelme biztosított volt.

A gyakorlat *üzemanyag biztosítása* terén a pontos információkra épülő felhasználás tervezésével a napi menetlevél vezetés, feltöltés elemzésével biztosítottuk a tervezetthez igen közeli felhasználást.

A hajtóanyag biztosítási feszültségek miatt és az ellátás érdekében saját helyőrségből történt a hajtóanyagok kiszállítása. A pontos tervezés és a felhasználás napi figyelembevételével megakadályoztuk a felesleges kiszállítást és az indokolatlan "*hazaautózást*".

A gyakorlat *egészségügyi biztosítási* feladatait összességében 3 fő orvos és 5 fő egészségügyi tiszthelyettes bevonásával végeztük.

Az alárendelt alakulatok települési körleteiben zászlóalj típusú segélyhelyek kerültek felállításra.

A segélyhelyek személyi állományának összeállításánál a *következőket vettük figyelembe:*

- a várhatóan előforduló megbetegedések statisztikai arányát és struktúráját, a nagyobb állománnyal rendelkező alakulatok biztosítását orvos végezte, a kevesebb létszámúakét egészségügyi tiszthelyettes (felcser);

- sürgős esetben, kórházi vagy egyéb stacioner intézményi ápolásra szoruló beteg elszállítása esetén a tábori segélyhely őrizze meg működőképességét;

- orvossal megerősített zászlóalj típusú segélyhellyel rendelkező alakulat elhelyezkedési körletének közelében települő másik (kevesebb létszámú) alakulat állományát egészségügyi tiszthelyettes biztosítsa;

- az anyagi-technikai szakfeladatok végrehajtását végző alakulatok segélyhelyének állományában legyen ht.orvos, akit az egészségügyi biztosítási feladatok kidolgozásába be lehet vonni.

A gyakorlaton a katonai kerületparancsnokság egészségügyi szolgálatának mindkét orvosa részt vett. A gyógyító-kiürítő orvos fő feladata az alárendelt alakulatok valós egészségügyi biztosítási feladatai végrehajtásának irányítása, ellenőrzése, szükség esetén segítség nyújtása, illetve a települési körletek közegészségügyi-járványügyi ellenőrzése volt.

Ezzel lehetőség nyílt arra, hogy az egészségügyi szolgálatfőnök csak a végrehajtandó szakfeladatok kidolgozására összpontosítson.

A valós egészségügyi biztosítás folyamatát akadályozó tényező nem merült fel, komoly sérülés vagy baleset nem történt.

A tábori segélyhelyeken összesen - az alakulatok kitelepítésétől a békehelyőrségbe történő visszaérkezésig - 183 fő jelentkezett ellátásra.

A betegségek struktúrájában első helyen álltak a felsőlégtúti fertőzések, melyek kialakulása a gyakorlat első néhány napjának mostoha időjárásával magyarázható. Második helyen álltak a különböző eredetű könnyű traumás sérülések, majd az egyéb panaszok.

A gyakorlat helyszínéről kórházi kezelés céljából összesen 3 fő (felsőlégtúti panaszokkal, tüdőgyulladással, és akkut hasi panaszokkal), a kijelölt laktanyai segélyhelyen, illetve békehelyőrségben történő ápolásra 6 fő került elszállításra.

Az alakulatok települési körleteinek, ellátópontjainak közegészségügyi-járványügyi állapota mindvégig megfelelő volt.

A "HANSÁG-94" gyakorlat vasúti-közúti *csapatmozgásai, szállításai* tervezetten, szervezeten, az előjárói követelményeknek megfelelően kerültek végrehajtásra.

A közúti mozgások tervezése és végrehajtása során általánosítható tapasztalat, hogy a 6-7 db gépjárműben meghatározott előkészítő-felkészítő részleg dandár szinten kevésnek bizonyul.

Előjárói szervezési intézkedésben *nem* az előkészítő részlegbe beosztható gépjárművek darabszámát (azt az egység parancsnoka döntse el a feladatok, táborépítés, klgs.gépjárművek, rakmítás, vasúton nehezen szállítható, stb.) *hanem* az egyszerre, egyidőben indítható gépjárművek (oszlopok) darabszámát, idejét célszerű meghatározni.

A vasúti szállítások során az Yg. típusú kocsi park elhasználatási foka, a kocsik állapota miatt visszaesés volt tapasztalható az elmúlt évekhez viszonyítva a személyi állomány kultúrált utaztatása terén.

Pozitív tapasztalatként emelhető ki a Szombathelyről-Hajmáskérre történő 4-4 Bam típusú közforgalmú személykocsi beállítása, felhasználása.

A vasúti be- és kirakások állandósult ellenőrzésének is betudhatóan ezen a téren most sem tártunk fel jelentős vagy lényegi hiányosságot.

A költségkihatásokat elemezve összességében a vasúti szállítás adott távolságra, kerek eszközöket tekintve *mintegy 60 %-kal meghaladja a*

közúti mozgás költségeit. Ezért a jövőben megfontolás tárgyát kell, hogy képezze a szállítási mód megválasztása.

Összességében megállapítható, hogy a résztvevő anyagi-technikai törzsek a gyakorlatra meghatározott témát, oktatási kérdéseket eredményesen feldolgozták, a megfogalmazott célokat teljesítették.

Tovább kell fejleszteni az egységes elgondolás kialakításához szükséges okmányrendszereket (kiemelten az összefoglaló jelentést) és a számítógépes támogatás adta lehetőségeket.

Az anyagi-technikai törzsek elméleti ismeretei bővültek, összekovácsoltságuk, gyakorlottságuk fokozódott a konfliktuskezelés és a védelmi hadművelet (harc) anyagi-technikai biztosítása, tervezése, szervezése és vezetése területén.

A gyakorlat lehetőséget adott felmérni a terpen, a résztvevő szakalegységek tevékenységén keresztül, az anyagi-technikai törzs alárendeltjei által kidolgozott elhatározások és feladatszabások végrehajthatóságát.

A hiányosságok és tapasztalatok feltárásával a gyakorlat biztosította az anyagi-technikai törzsek munkája jövőbeni tökéletesítésének, javításának és az alaprendeltetésnek eredményesebb megfelelés feladatait.